

به نام خداوند جان و خرد

سلامت نوزادان و کودکان (تکامل)

مدرس:

نسیم بهرامی

دکتر نسیم بهرامی

عضو هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی

تکامل کودک:

➤ افزایش عملکرد فرایندهای مربوط به ذهن و بدن به صورت تغییر کیفی در اعمال

➤ مهم ترین تکامل: تکامل عصبی روانی

➤ تکامل حرکتی، تکامل کلامی، تکامل رفتار اجتماعی، تکامل تطبیقی یا مهارتی

➤ لینک بوکلت‌های مراقبت کودکان

سن	تکامل حرکتی	تکامل کلامی	تکامل تطبیقی	تکامل شخصی - اجتماعی
6-8 هفتگی				به مادر نگاه می کند و لبخند می زند
سه ماهگی	راست نگه داشتن سر			
4-5 ماهگی	با کمک می نشیند	گوش فرا می دهد	سعی می کند به اشیاء دست یابد	مادرش را می شناسد
6-8 ماهگی	بدون کمک برای مدت کوتاهی می نشیند	از خود سروصدا در می آورد	اشیاء را از این دست به آن دست می کند	از قایم باشک لذت می برد
9-10 ماهگی	سینه خیز می رود	صداهای بیشتری از خود در می آورد	اشیاء را رها می کند	از بیگانه ها غریبی می کند
10-11 ماهگی	بدون کمک می ایستد	نخستین کلمات را بر زبان جاری می کند	برای بلند کردن اشیاء از شست و انگشت نشانه استفاده می کند	
12-14 ماهگی	با قدم های گشاد راه می رود	کلمات ماما و بابا را با درک معنی به کار میبرد	می تواند دو مکعب را روی هم بگذارد	
18-21 ماهگی	با قدم های عادی راه می رود و حتی می دود	کلمات را به هم وصل می کند	اشیائی مانند تیل را می تواند از داخل شیشه مربا خوری خارج کند	دستورات دو مرحله ای را می فهمد
24 ماهگی	می دود	جملات کوتاه بر زبان می آورد	می تواند ستونی با 6-7 مکعب درست کند	نیاز به توالت را خبر می کند

تکامل کودکان از بدو تولد تا ۲۴ ماهگی بر اساس دستورالعمل کشوری

■ مراقبت های ادغام یافته کودک سالم

ارزیابی از نظر وضعیت تکامل

نشانه ها	طبقه بندی	توصیه ها
۲ یا بیشتر از نگرانی های کلیدی* را دارد	مشکل تکاملی شدید	کودک را برای ارزیابی بیشتر به متخصص نورولوژی کودکان ارجاع دهید
یکی از نگرانی های کلیدی را دارد یا بیشتر از نگرانی های غیر کلیدی را دارد یا مشکل در برقراری ارتباط با والدین	مشکل تکاملی نامعلوم	کودک را برای ارزیابی بیشتر به متخصص نورولوژی کودکان ارجاع دهید
هیچیک از نگرانی های کلیدی را ندارد یا یکی از نگرانی های غیر کلیدی را دارد	مشکل تکاملی ندارد	اگر یکی از نگرانی های غیر کلیدی را دارد به مادر توصیه کنید که توجه کامل به این نگرانی داشته باشد و ۲ هفته دیگر مراجعه کند در غیر این صورت : با مادر در مورد رابطه متقابل کودک و والدین مشاوره کنید

تکامل کلامی

- مراحل پیش از تکلم: تلفظ واکنشی، اصوات مبهم، اداء کلمات
- رشد زبان: تعداد، دامنه و پیچیدگیهای تکلم در مدت زمان معین
- اولین لغت معنادار: ۱۲-۱۰ ماهگی
- زیاد شدن این توانایی: ۱۸ ماهگی تا ۳ سالگی
- ظهور زیبا کلامی: پایان مرحله حسی حرکتی
- سریعترین تکامل زبان: ۵-۲ سالگی
- تعداد لغات در جمله: معادل سن کودک
- در ۴ سالگی: شمارش تا چهار، استفاده از افعال ماضی
- ۵ سالگی: استفاده از افعال آینده
- یادگیری زبان: بستگی به محرک های محیطی
- لکنت زبان: در ۳ و ۴ سالگی شایع است
- زبان: نقش کلیدی در رشد شناختی و احساسی

تکامل بینایی

- بدو تولد: فاصله ۲۰ تا ۲۵ سانتی متری
- ۴ هفتگی: تعقیب شیء در محدوده ۹۰ درجه
- ۶-۱۲ هفتگی: میدان بینایی ۱۸۰ درجه
- ۱۲-۲۰ هفتگی: تشخیص شیشه شیر و خیره شدن به وسیله ۱/۲۵ سانتی متری
- ۲۰-۲۸ هفتگی: علاقه به دیدن رنگ قرمز و زرد
- ۲۸-۴۴ هفتگی: خیرگی به اشیای خیلی کوچک
- بینایی با دو چشم: از ۶ هفتگی آغاز تا چهار ماهگی برقرار
- درک عمق: ۷-۹ ماهگی

ارزیابی کودک از نظر بینایی

نشانه ها			طبقه بندی کنید		
توصیه ها	طبقه بندی	نشانه ها			
<p>« هر چه سریعتر کودک را برای ارزیابی بیشتر به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید</p>	مشکل بینایی دارد (۱)	<ul style="list-style-type: none"> • در صورت پاسخ منفی در هر گروه سنی یا • ظاهر یا حرکات غیر طبیعی چشم یا • قدرت بینایی کمتر از $\frac{7}{10}$ یا • دو خط یا بیشتر اختلاف بین چشم ها 			
<p>« به مادر زمان مراقبت بعدی را اطلاع دهید.</p>	مشکل بینایی ندارد (۲)	هیچیک از نشانه های فوق را ندارد			

جوابهای مادر را با جدول بینایی برای گروههای سنی مقایسه کنید		
سن	سؤال کنید:	نگاه کنید:
تا ۲ ماهگی	<ul style="list-style-type: none"> • آیا به صورت شما نگاه می کند؟ • آیا چشم هایش را در مقابل نور می بندد؟ 	<ul style="list-style-type: none"> • ظاهر چشم * • حرکات چشم
تا ۶ ماهگی	<ul style="list-style-type: none"> • آیا با توجه به اطراف نگاه می کند؟ • آیا برای گرفتن اشیاء واکنش نشان می دهد؟ 	
تا ۹ ماهگی	<ul style="list-style-type: none"> • آیا چشم ها با هم دیگر هماهنگ حرکت می کنند؟ • آیا اسباب بازی خیلی کوچک را می تواند حرکت دهد؟ 	
تا ۱۲ ماهگی	<ul style="list-style-type: none"> • آیا به اشیاء مورد دلخواهش اشاره می کند؟ • آیا افراد را قبل از صحبت کردن در موقع داخل شدن به اتاق می شناسد؟ 	
تا ۸ سالگی	<ul style="list-style-type: none"> • آیا هیچ نگرانی درباره نحوه دیدن کودک خود دارید؟ 	<ul style="list-style-type: none"> • ظاهر و حرکات چشم • تست قدرت بینایی بعد از ۴ سالگی

تکامل شنوایی

■ بدو تولد: تکان خوردن یا رفلکس مورو در پاسخ به صدای بلند

■ ۸-۱۲ هفتگی: چرخاندن سر به یک طرف

■ ۱۲-۲۴ هفتگی: تشخیص منبع صدا

■ ۲۴-۳۲ هفتگی: پاسخ به اسم خود

■ ۳۲-۴۰: پیدا کردن منبع صدا با برگرداندن فوری سر

کودکان نیازمند غربالگری تکامل

- ▶ کودکان نارس
- ▶ کودکان SGA
- ▶ زردی نوزادی که منجر به تعویض خون شده است
- ▶ سابقه بستری طولانی در NICU
- ▶ بیماری زمینه ای
- ▶ مشکلات تکاملی نامعلوم
- ▶ سابقه داشتن بستگان دارای مشکل تکاملی
- ▶ کودکانی که والدین آنها مشکل تکاملی دارند

تست غربالگری دنور

تکمیل از تولد تا ۶ سالگی در چهار حوزه

۱. شخصی - اجتماعی

۲. حرکت ظریف انطباقی

۳. زبان

۴. حرکات آشکار

پرسشنامه تکامل سنی- مرحله ای (ASQ)

- تکمیل توسط والدین
- برای ۱۹ گروه سنی مختلف طراحی شده
- در سن ۶،۱۲ و ۲۴ ماهگی حساسیت بالایی دارد
- بررسی ۵ حیطه:
 - برقراری ارتباط
 - حرکات ظریف
 - حرکات درشت
 - حل مسأله
 - مهارت شخصی اجتماعی
- حاوی ۳۰ سوال دارای سه گزینه
- پاسخ بله: ۱۰ امتیاز، گاهی ۵ امتیاز و هنوز نه ۰ امتیاز

رشد و تکامل دوران شیرخواری

- رشد جسمی: میلین سازی - وزن گیری - بسته شدن فونتanelها
- رشد تکاملی:
- چند هفته اول: پاسخ به همه
- ۲ ماهگی: دنبال کردن اشیا - لبخند اجتماعی
- ۳ ماهگی: دراز کردن دست به سوی اشیا
- ۴ ماهگی: خیره شدن به دست ها
- ۵ ماهگی: گرفتن اشیا با دست - غلت زدن
- ۷ ماهگی: سینه خیز - چهار دست و پا
- ۱۰ ماهگی: نشستن بدون کمک - ایستادن با کمک
- یک سالگی: راه رفتن

دوران نوپایی: ۱ تا ۳ سالگی

- تکامل رشد تا ۲ سالگی: بویژه در سر و قد
- راه رفتن
- توجه به رشد پاها و کفش مناسب
- نگرانی در مورد والدین
- تصویر ذهنی از بدن
- خواب کودک
- مهارت‌های حرکتی ظریف
- اضطراب جدایی
- استفاده از کلمه «نه»
- تصویر در آینه
- منفی گرایی
- تمایل به تشریفات
- تعلیم استفاده از لگن

دوران خردسالی: ۳ تا ۶ سالگی

- کاهش اشتها
- قدرت بینایی
- راه رفتن و دویدن
- دست غالب
- آمادگی کودک برای پیش دبستانی
- بازیهای گروهی
- بیدار شدن وجدان
- نیاز به حمایت والدین

سنین مدرسه: ۶ تا ۱۱ سالگی

- رشد جسمی
- وضعیت بدن
- دندان های شیری و دائمی
- لوزه ها
- درک تصویر بدنی
- توقف هورمونهای جنسی
- سلامت کامل کودک
- ترس از داشتن نقص
- شرکت در فعالیتهای گروهی
- استفاده از قوانین فیزیکی
- درک نقطه نظرات دیگران
- مولد بودن و خلاقیت
- تشویق به فعالیتهای متفرقه و پذیرش بی قید و شرط کودک

نوجوانی: ۱۱ تا ۱۹ سالگی

- ▶ ابتدای نوجوانی: تمایل به همسالان - تغییرات جسمی بدن
- ▶ اواسط نوجوانی: فرایندهای شناختی پیچیده تر - تمرکز بر هویت - رفتارهای پرخطر
- ▶ اواخر نوجوانی: تفکر در مورد آینده

نوجوانی: ۱۱ تا ۱۹ سالگی

تکامل ذهنی یا شناختی:

۱. مرحله حسی - حرکتی: تا ۲ سالگی
۲. مرحله پیش عملکردی: ۲ تا ۷ سالگی
۳. مرحله عملکرد ملموس یا واقعی: ۷ تا ۱۱ سالگی
۴. مرحله عملکرد رسمی: ۱۱ تا ۱۵ سالگی

نوجوانی: ۱۱ تا ۱۹ سالگی

➤ تکامل اخلاقی:

- سطح پیش قراردادی: گرایش تنبیه و اطاعت؛ رفتار درست
- سطح قرار دادی: مفاهیم انطباق و وفاداری
- الف. توافق بین شخصی: تمایل به رفتارهای مورد تایید دیگران
- ب. گرایش به نظم و قانون: اطاعت از قوانین مذهبی یا اجتماعی و حفظ نظم اجتماعی
- سطح پس قراردادی: تعهد اجتماعی و جهت یابی به سمت قانون

نوجوانی: ۱۱ تا ۱۹ سالگی

➤ تکامل عاطفی:

➤ از تولد تا یک سالگی: حس اعتماد در برابر عدم اعتماد

➤ یک سالگی تا سه سالگی: حس استقلال یا اتونومی

➤ سنین ۳ تا ۶ سالگی: حس ابتکار

➤ سنین ۶ تا ۱۲ سالگی: حس سازندگی در برابر حقارت

➤ سنین ۱۲ تا ۱۸ سالگی: هویت

نوجوانی: ۱۱ تا ۱۹ سالگی

➤ تکامل جنسی:

➤ مرحله دهانی: تولد تا یک سالگی

➤ مرحله مقعدی: ۱ تا ۳ سالگی

➤ مرحله آلتی: ۳ تا ۶ سالگی: بیشترین لذت از ژنیتال

➤ مرحله کمون یا سکون: ۶ تا ۱۲ سالگی: دوران مدرسه - ارتباط با همسالان - بازی و انرژی فیزیکی و روانی

➤ مرحله ژنیتال یا جنسی: از ۱۲ سالگی: بلوغ - صفات ثانویه جنسی - دوستی - آمادگی برای ازدواج